

John Coltrane (1926—67), amerikansk jazzmusiker, saksofonist, komponist og orkesterleder, sa at han ville skildre alle vakre, fascinerende ting han kunne se og fornemme i universet, og representere noe virkelig godt («a force of real good»).

Som tenor- og sopransaksofonist ble han en av jazzens betydeligste stilskapere, og han har preget de fleste saksofonister etter 1950. Miles Davis var mannen som ga Coltrane hans første sopransaksofon og dermed bidro til dette instrumentets comeback i jazz. I løpet av to uker i 1957 avsluttet Coltrane sitt rusmisbruk, og de siste 10 årene av livet var han kjent for å utvikle stilen sin hvert halvår. Tittelkuttet på platen *Impressions* fra 1961 kan representere et slags midtpunkt i det musikalske geniets utvikling de siste 10 årene. Coltrane måtte tåle mye kritikk og negativ omtale fra den konservative delen av jazzpressen. Men etterhvert fikk han mer aksept, spesielt etter noen mer tradisjonelle og tilbakelente innspillinger, deriblant en med Duke Ellington.

Musikkens mysterier

– et skråblikk på Coltrane

8

AV TORSTEIN SIMONSEN

En mulig karakteristikk av musikk og musikkopplevelse kan være at den *transporterer*. Den skaper assosiasjoner, og ting skjer i kropp og sjel. Musikk kan overgå ekstremsport i spenningsmomenter. En mektig musikkopplevelse kan gi en følelse av overskridelse av jeg`et, og potensielt gi varige forandringer i et menneskes måte å tenke, føle og sanse på. Musikkens helbredende og lindrende effekt begynner etter hvert å bli allment akseptert. For fritenkeren og den med spirituelle tendenser kan musikk være et alternativ til ofte dogmatiske begrensninger innen en type filosofi, et tankesett eller en bestemt religion. En musikkopplevelse rommer noe potensielt stort, ubegrenset av tid og rom, som ikke kan fanges innenfor snevre rammer.

For meg er noe av det viktigste med Coltranes musikk denne innvendige forflytningen. En gang

jeg hørte *Impressions*, slo det meg at trommene og bassen utgjorde kroppen, pianoet intellektet og saksofonen sjelen i en slags helhet. Pianist McCoy Tyner legger forøvrig fingrene rolig i fanget nokså tidlig. Det er ikke uten grunn – Coltranes omfattende improvisasjon går rett på sak, og bygger seg mer og mer opp. Det er interessant å følge soloens progresjon. Stadig vekk går Coltrane tilbake til små temaer, strofer av blues, og søker å hente energi fra det intense kompet. Solisten bygger seg opp til et ekstatiske klimaks. *Ikke ulikt en sjaman eller medisinmann fra en animistisk kultur, må han jobbe intenst for å få kraft og energi til å trenge igjennom hinnen mellom verdenene*. Der, på den andre siden, finner han innsikt, inspirasjon og andre gaver til seg selv og sitt publikum. Dette er selvfølgelig en relativt fri tolkning, men ut fra det vi vet om Coltrane, hans andre kone Alice og deres samtid mener jeg den plausibel.